

ДОДАТОК 9.С

(довідковий)

ОБЧИСЛЕННЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З КОНЦЕНТРАЦІЄЮ, ПОДАНОЮ ДЛЯ СУХОГО ГАЗУ ТА ЗА УМОВ РЕФЕРЕНТНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ КИСНЮ

9.С.1 Невизначеність, пов'язана з концентрацією, поданою для сухого газу

Концентрація вимірюваного компонента, поданою для сухого газу, обчислюється за формулою (9.С.1):

$$C_{dry} = C_{wet} \frac{100\%}{100\% - h_m} \quad (9.С.1)$$

де C_{dry} – концентрація, подана на сухій основі;;

C_{wet} – концентрація, подана на вологій основі;

h_m – об'ємна частка водяної пари.

Невизначеність, пов'язана з концентрацією, поданою для сухого газу, обчислюють за формулою (9.С.2):

$$u^2(C_{dry}) = (C_{dry})^2 \times \left(\frac{u^2(C_{wet})}{(C_{wet})^2} + \frac{u^2(h_m)}{(100\% - h_m)^2} \right) \quad (9.С.2)$$

де $u(C_{dry})$ – невизначеність, пов'язана з концентрацією, поданою на сухій основі;

$u(C_{wet})$ – невизначеність, пов'язана з концентрацією, поданою на вологій основі;

$u(h_m)$ – невизначеність, пов'язана з об'ємною часткою водяної пари.

Таблиця 9.С.1 – Обчислення невизначеності для сухого газу

Концентрація C_{wet} вимірюваного компонента:		100 мг/м ³ (на вологій основі)	
Стандартна невизначеність концентрації $u(C_{wet})$:		6 % від виміряного значення	
Стандартна невизначеність вмісту водяної пари $u(h_m)$:		10 % від виміряного значення	
Вміст водяної пари	Концентрація на сухій основі	Стандартна невизначеність	Відносна стандартна невизначеність
h_m	C_{dry}	$u(C _{dry})$	$u_{rel}(C _{dry})$
%	мг/м ³	мг/м ³	%
1	101,01	6,06	6,00
2	102,04	6,13	6,00
3	103,09	6,19	6,01
4	104,17	6,27	6,01
5	105,26	6,34	6,02
6	106,38	6,42	6,03
7	107,53	6,50	6,05
8	108,70	6,59	6,06
9	109,89	6,68	6,08
10	111,11	6,78	6,10
11	112,36	6,88	6,13
12	113,64	6,99	6,15
13	114,94	7,11	6,18
14	116,28	7,23	6,22
15	117,65	7,36	6,25
16	119,05	7,49	6,30
17	120,48	7,64	6,34
18	121,95	7,79	6,39
19	123,46	7,95	6,44
20	125,00	8,13	6,50
21	126,58	8,31	6,56
22	128,21	8,50	6,63
23	129,87	8,70	6,70
24	131,58	8,92	6,78
25	133,33	9,15	6,86
26	135,14	9,40	6,95
27	136,99	9,66	7,05
28	138,89	9,93	7,15
29	140,85	10,22	7,26
30	142,86	10,53	7,37
31	144,93	10,86	7,50

32	147,06	11,21	7,63
33	149,25	11,59	7,76
34	151,52	11,98	7,91
35	153,85	12,40	8,06

9.С.2 Невизначеність, пов'язана з концентрацією, поданою за умов референтної концентрації кисню

Концентрація вимірюваного компонента за умов референтної концентрації кисню обчислюється за формулою (9.С.3):

$$C_{corr} = C_m \frac{21\% - (o_{ref})_{dry}}{21\% - (o_m)_{dry}} \quad (9.С.3)$$

- де C_{corr} – концентрація, подана за умов референтної концентрації кисню;
 $(o_{ref})_{dry}$ – референтна концентрація кисню, подана як об'ємна частка на сухій основі;
 C_m – виміряна концентрація за фактичною об'ємною часткою кисню;
 $(o_m)_{dry}$ – фактична об'ємна частка кисню в сухих димових газах.

Невизначеність, пов'язана з концентрацією, подана для сухого газу, обчислюється за формулою (9.С.4):

$$u^2(C_{corr}) = (C_{corr})^2 \times \left(\frac{u^2(C_m)}{(C_m)^2} + \frac{u^2((o_{ref})_{dry})}{(21\% - (o_m)_{dry})^2} \right) \quad (9.С.4)$$

- де $u(C_{corr})$ – невідомість, пов'язана з концентрацією, поданою за умов референтної концентрації кисню;
 $u^2(C_m)$ – невідомість, пов'язана з концентрацією за фактичною об'ємною часткою кисню;
 $u(o_m)_{dry}$ – невідомість, пов'язана з фактичною об'ємною часткою кисню в димових газах на сухій основі.

Невідомість, пов'язана з концентрацією, поданою за умов референтної об'ємної частки кисню, залежить від невідомості вимірювання за фактичною об'ємною часткою кисню та від невідомості вимірювання концентрації кисню. Вона збільшується зі зростанням об'ємної частки кисню у пробі газу, як показано в таблиці 9.С.2.

Таблиця 9.С.2 – Обчислення невизначеності концентрації, поданої за умов референтної концентрації кисню

Концентрація c_m вимірюваного компонента: (на основі)		100 мг/м ³ (на вологій основі)	
Стандартна невизначеність концентрації $u(c_m)$: вимірюваного значення		6 % від	
Відносна стандартна невизначеність вмісту кисню $u_{rel}(o_{ref} m)$:		2,5 %	
Референтна концентрація кисню за об'ємом o_{ref} :		11 %	
Вміст кисню o_m %	Концентрація за $o_{ref} = 11\%$ (обчислена з урахуванням o_m) c_{corr} мг/м ³	Стандартна невизначеність $u(c corr)$ мг/м ³	Відносна стандартна невизначеність $u_{rel}(c corr)$ %
5	62,50	2,98	4,76
6	66,67	3,20	4,81
7	71,43	3,47	4,86
8	76,92	3,80	4,95
9	83,33	4,22	5,06
10	90,91	4,75	5,22
11	100,00	5,45	5,45
12	111,11	6,40	5,76
13	125,00	7,77	6,21
14	142,86	9,80	6,86
15	166,67	13,03	7,82
16	200,00	18,56	9,28
17	250,00	29,05	11,62
18	333,33	52,40	15,72
19	500,00	121,05	24,21
20	1000,00	502,20	50,22
34	151,52	11,98	7,91
35	153,85	12,40	8,06